

Сабақ тақырыбы: Табиғи аумақтық кешендердің қалыптасуы.

7.3.5.1. Табиғи кешендердің қалыптасуын түсіндіру (географиялық қабық, мұхиттар мен материктер, зоналар және белдеулер, ландшафт)

7.2.1.4. Географиялық шартты белгілерді қолдана отырып, карталарды оқу

ҚҰРЫЛЫМ

```
graph TD; A[ҚҰРЫЛЫМ] --> B[Құрамдас бөліктері]; A --> C[байланысы]; A --> D[заңдылықтары]; A --> E[түрлері];
```

Құрамдас
бөліктері

байланысы

заңдылық
тары

түрлері

**Табиғи
кешен**

```
graph TD; A((Табиғи кешен)) --> B((Табиғи компоненттері)); A --> C((Қоректік тізбек, биоценоз)); A --> D((Үрғақтылық, зональдық, заттар айналымы, тұтастылық)); A --> E((Географиялық қабық, материктер, мұхиттар, табиғи зона));
```

Табиғи
компо
нентте
рі

Қоректік
тізбек,
биоценоз

Үрғақтылық,
зональдық,
заттар
айналымы,
тұтастылық

Географиялық
қабық,
материктер,
мұхиттар,
табиғи зона

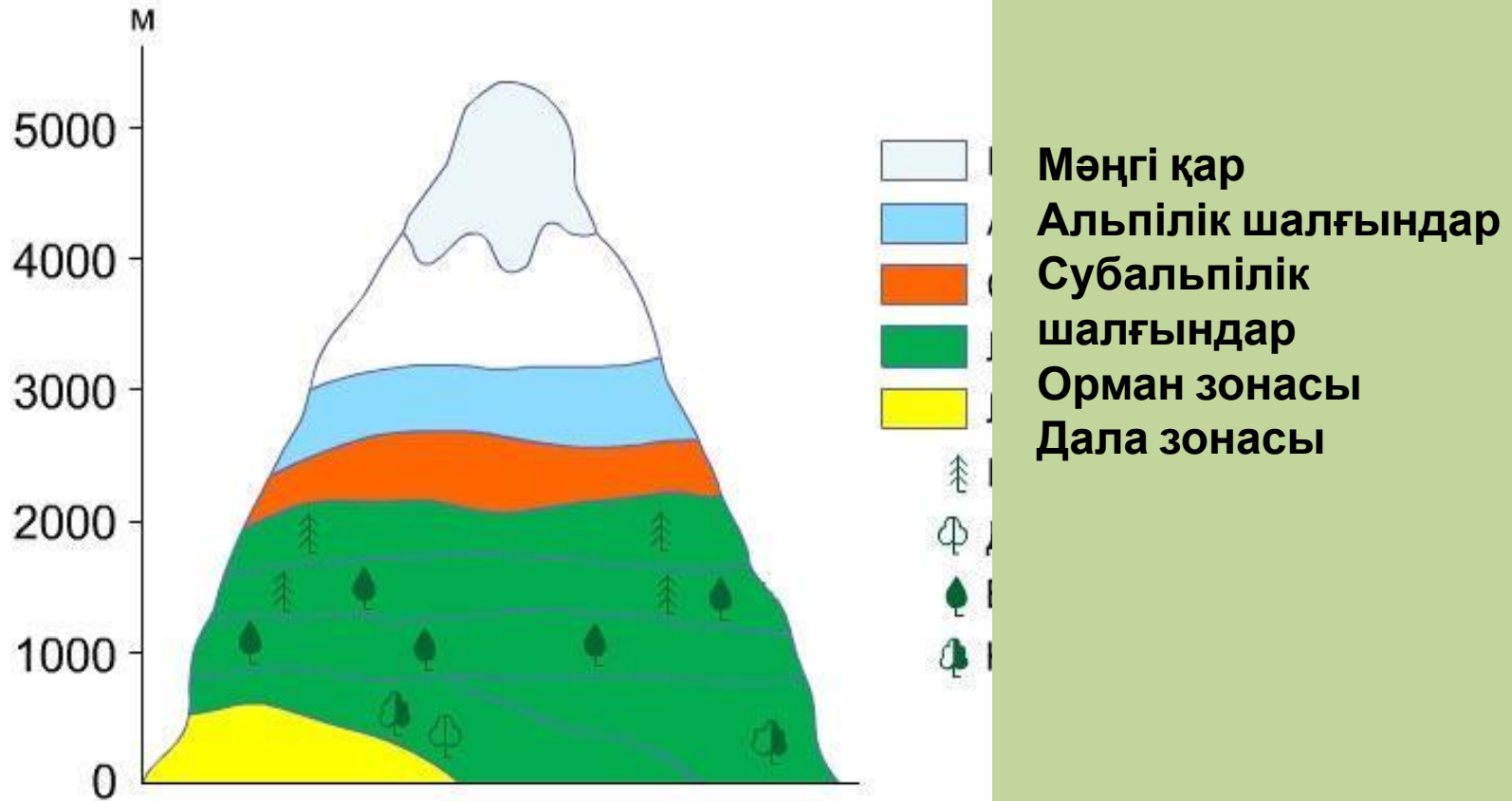

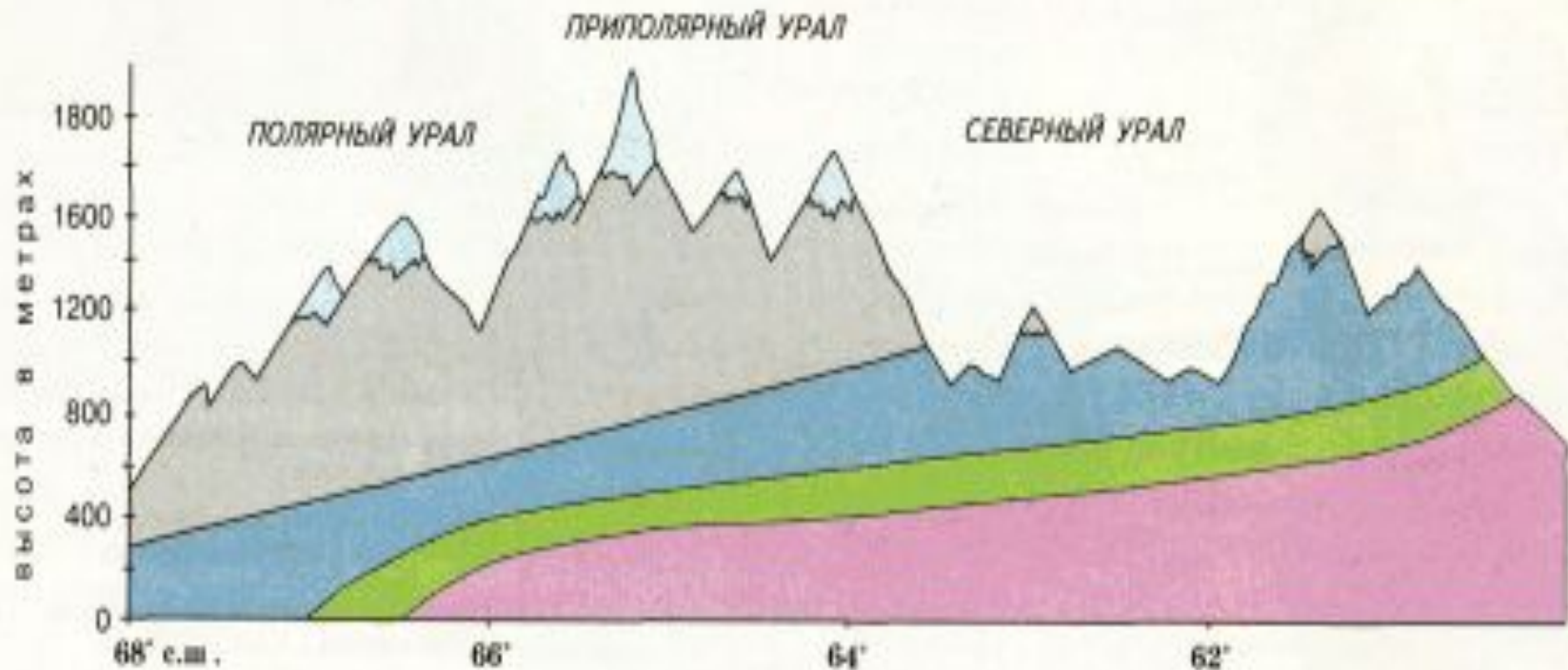
- **Биіктік белдеулік** - таумен жоғары көтерілген сайын табиғат жағдайлары мен ландшафтылардың заңды түрде ауысуы. Негізінде климаттың биіктік бойынша өзгеруімен, дәлірек айтқанда, ауа температурасының, тығыздығының, қысымының төмендеуімен, Күн радиациясының қарқындылығының артуымен, жылдық жауын-шашынның көбеюімен байланысты болады.

Кавказ тауларындағы табиғи зоналары

Орал тауларындағы биіктік белдеу

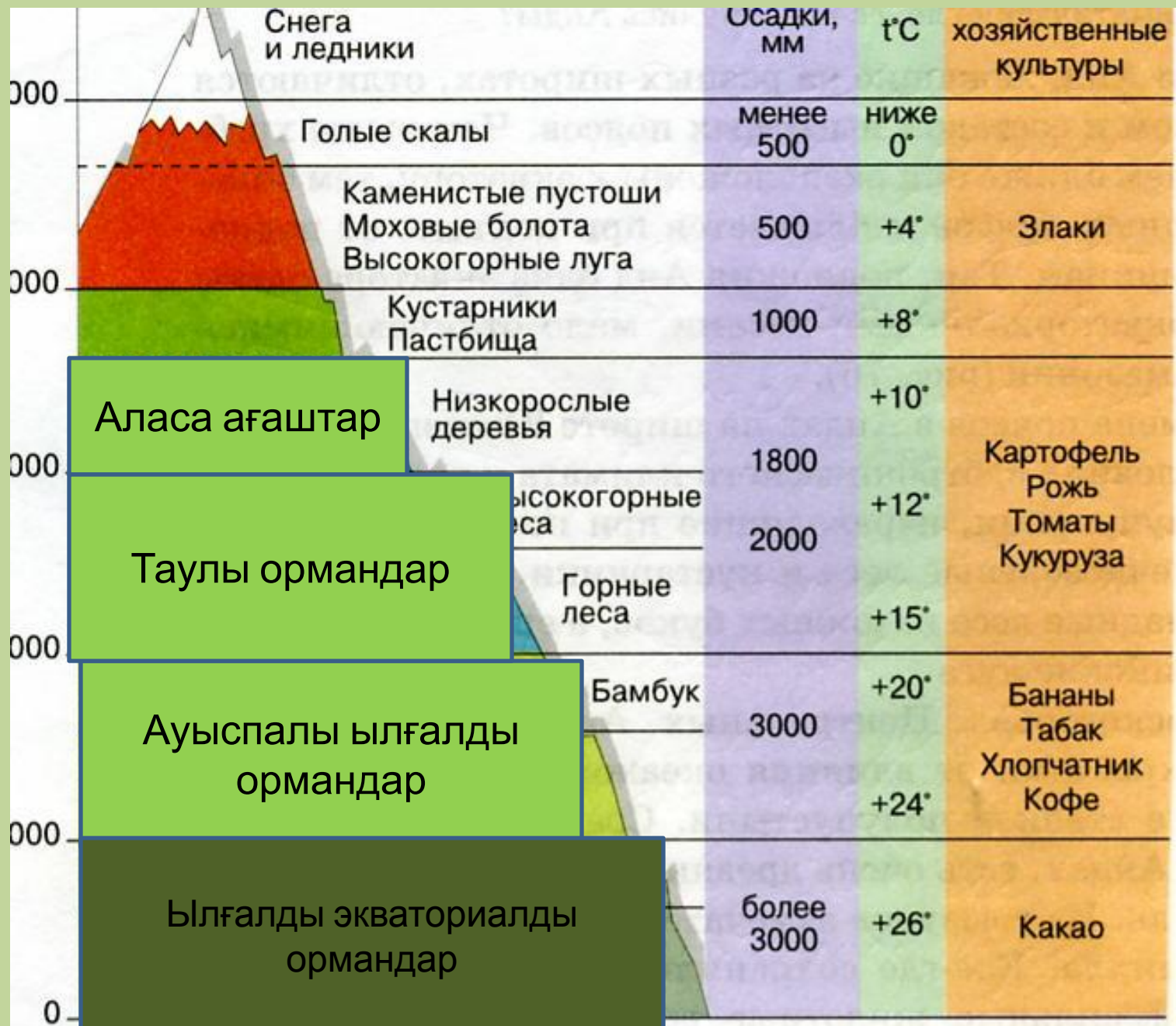
Шыршалы
Жалпақ
жапырақты

Тундра
Тасты
топырақты

Мәңгі қарлы

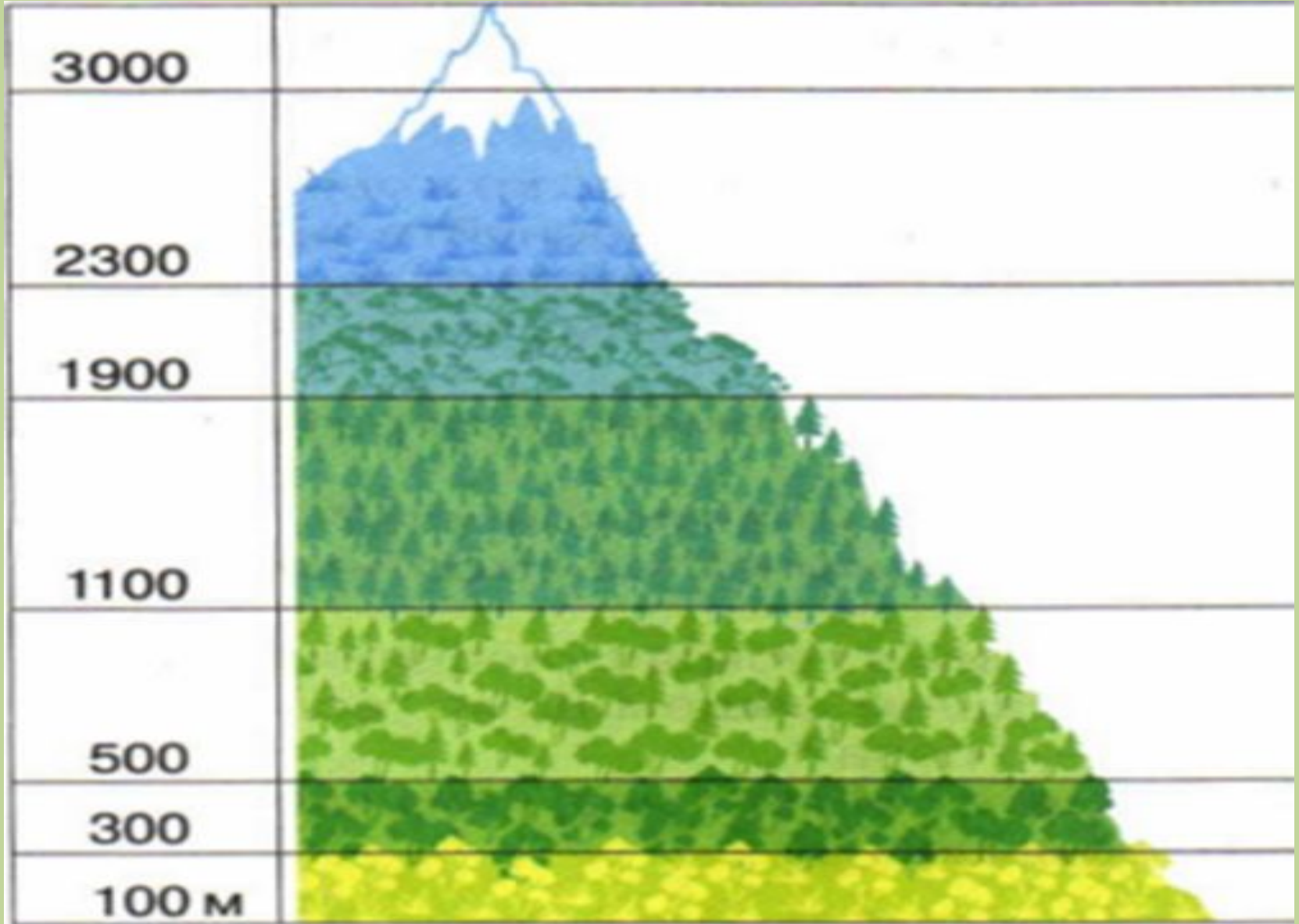

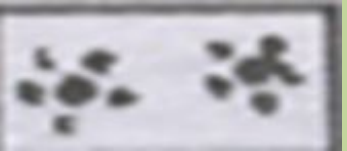
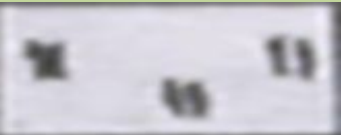

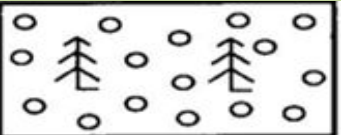

Аласа ағаштар

Таулы ормандар

Ауыспалы ылғалды ормандар

Ылғалды экваториалды ормандар

Шартты белгілер	Атаулары	Өсімдіктер түрі
	Мәңгі қар	---
	Альпілік шалғындар	Аласа шөптер
	Субальпілік шалғындар	Биік шөптер
	Қылқан жапырақты орман	Қарағай
	Аралас орман	Емен, шырша
	Жалпақ жапырақты орман	Емен, үйіңкі
	Дала	Шөптесін